

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון שלט ♦ שנה ז ♦ שבת סליחות

שב"ק כי תבא ♦ אלול ה'תשעט

דברי אלוקים חיים
מרוך רבינו הגה"ק זיע"א

דברות קודש
מרוך רבינו עט"ר שליט"א

והיה כי תבא אל הארץ אשר ה' אלוך נותן לך נחלה וירשת וישבת ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו'.

הנה האור החיים הק' פירש הפסוקים הק' בדרך רמז ונביא כמה דברים ממנו, בראשונה דיקדק באומרו "והיה" שהוא לשון שמחה כנודע, שכן מובא במדרש רבה, ולכן פירש שבא הכתוב להעיר שאין לשמוח אלא בישיבת הארץ אשר ה' אלוך נותן לך נחלה, ועל דרך שכתוב אז ימלא שחוק פינו וגו' (תהילים קכו, ב) וגם שידע בליבו כי לא בכוחו ולא בעוצם גבורתו בא לרשת את הארץ אלא שהוא מתנת ה' אשר הוא נותן לך.

וגם בא לומר שיש להוריש הארץ מיושביה ויגרש אויבי ה' מארצו, ועוד שבא לא שיישבת הארץ שהיא מצוה בפני עצמה, כמו שמצינו כמה הפליגו רבותינו במצות ישיבת הארץ (כתובות דף ק"ג, בבא מציעא דף צ"א).

והוסיף האור החיים הק' לכתוב והצאתי בפרשה זו שרומזת גם כן ביאת ארץ העליונה, ואמר והיה כי תבא, שאין ראוי לאדם לשמוח אלא כשיבוא לארץ העליונה, כי שמחת עולם הזה אינה אלא הבל ורעות רוח וחזר ופירש על איזה ארץ מדובר, ואמר ה' אשר ה' אלוך נותן לך נחלה, כי לזו יקרא נחלת עולם, ודיקדק לומר בלשון "נותן לך" כי בערך מה ששואה עולם העליון, כל מה שיתן אדם בעדו לא יגיע לחלק מאלף אלפים משוויו, ולזה אמר הכתוב "אשר אני נותן לך" בתורה מתנה, ולצד שצריך האדם לטרוח בעוה"ז לקיים תורה ומצוות לזה אמר "וירשתה" וגם אמר "וישבת בה" על דרך אומרים של חז"ל צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, ומה שאמר ולקחת מראשית כל פרי, פירוש שאדם לא יקח בידו להקביל פני ה' אלא מדברים שהם מובחרים שעשה בעולם הזה (ע"כ דברי האוה"ח הק')

והנה מה שכתב האור החיים הק' הנ"ל שאין לשמוח אלא בישיבת ארץ ישראל, נביא גם מדברי הספר הק' חרדים שכתב גם כן רמז זה שחז"ל אמרו כל מקום שנאמר והיה הוא לשון שמחה, ומביא גם את שיטת הרמב"ן שיישבת ארץ ישראל הוא אחד מתרי"ג מצוות שבתורה ובכל עת ורגע שהאדם הוא בארץ ישראל הוא מקיים המצוה הזו, וידוע שעיקר שכר המצוה הוא על השמחה הגדולה שבה הוא שמח וכדכתיב מתחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה" אם כן צריך היושב בארץ ישראל להיות שמח תדיר במצוה התדירה באהבתו אותה, אבל הוסיף לכתוב דלכך כתוב תיבת "והיה" אצל מצוות ישיבת ארץ ישראל לרמז לשמחת המצוה, אבל גם הוא סמוך בסמיכות לסוף פרשת כי תצא ששם כתוב הפרשה של עמלק לרמז לחרדת המצוה מהרצועה התלויה באויר ויסורין של ארץ ישראל שהם כמו מזבח כפרה שעל ידי הצרות שבארץ ישראל, מתנכים ומתמעטים העוונות והעם היושב בה הוא נשוא עון וכתוב וכיפר אדמתו עמו, זה דוקא בעונות קלים ששבים ומתחרטים עליהם, ובזה היסורין האלו ממרקים.

ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוך

יש להבין כיצד מצוה אותנו התורה "ושמחת בכל הטוב", וכי ניתן לצוות על השמחה שמקומה ברגש ולא בשכל? אלא ראשית, "ושמחת בכל הטוב" – התבונן בכל הטוב שיש לך, ותגלה שיש הרבה טוב: היכולת לראות, לשמוע, לדבר, מיטה לישון, בגד ללבוש ושאר צרכים הכרחיים. למעשה, המעט המעציב אותך, הוא קטן מאוד ביחס לכל נכסיו האמיתיים. וכי בעבור המעט החסר יש להיכנס לעצבות? לפיכך מדגישה התורה: 'ושמחת בכל הטוב' – שים דגש על מה שיש, ולא על מה שאין. ושמא תאמר: הלא עדיין יש לי מעט רע הגורם לי עצב? ממשכה התורה ואומרת: "אשר נתן לך ה' אלוך!" זכור כי הנותן לך הוא ה' אלוך – בוראך ואוהבך. כיצד יתכן שמי שאוהבך והוא כל יכול שלא חסר לו מאומה, לא נותן לך מה שאתה זקוק לו? אין ספק כי זאת משום שחכמתו וראייתו גבוהה מראייתנו, וידוע הוא כי כך טוב לנו ביותר.

ועוד מסר חשוב נכלל במלות הפסוק: התבונן במי שנתן לך את כל הטוב שבידך. אדם המקבל גביע כסף מהמלך, יותר משהוא שמח בגביע הכסף מצד ערכו הממוני, שש ומתפאר הוא בכך שזכה לקבל מתנה מהמלך, זהו: "ושמחת בכל הטוב, אשר נתן לך ה' אלוך!". סיפר אבי הק' זי"ע על הגאון ר' אברהם אבן-עזרא ז"ל למרות הגאונות המופלגת בתורה, היה ביש מזל. וכשל ולא הצליח בכלום. על ענייתו ועל רוע מזלו, חיבר כמה שירים בהם הוא מתבדח על מצבו בהומור שחור. בשיר אחד הוא כותב: "אשכים לבית השן – אומרים: כָּבֵד רַבֵּךְ, אָבּוֹא לַעֲת עָרְב – אומרים: כָּבֵד שֶׁכֶב. או יַעֲלֶה מְרַכֵּב, או יַעֲלֶה מְשֻׁכֵּב, אוֹיֵה לְאִישׁ עֵנִי – נולד בְּלִי כּוֹכָב!". ובשיר אחר הוא מתלונן שלא יצליח להרויח אי פעם כסף: "גִּלְגֵּל וּמְזֻלּוֹת בְּמַעֲמָדִים – נָטוּ בְּמַהֲלָכְךָ לְמוֹלָדְתִּי; לוֹ יִהְיֶה נְרוֹת סְחוּרְתִּי – לֹא יִחְשַׁף שֶׁמֶשׁ עֵדִי מוֹתִי! אֵיגַע לְהַצְלִיחַ וְלֹא אוֹכֵל, כִּי עֲתוּנִי כּוֹכְבֵי שָׁמַיִם; לוֹ אֵהְיֶה סוֹחֵר בְּתַכְרִיכִי – לֹא יִגְוַעוּ אִישִׁים בְּכָל יְמֵי!".

מדי פעם ניסו תלמידיו להנותן במתנת יד, אך האבן עזרא עמד על דעתו שלא ליהנות מבשר ודם. באחד הימים החליטו תלמידיו להערים עליו, והטילו דינר זהב בדרך העוברת מביתו לבית המדרש. אמרו, יחשוב שזו מציאה כשרה משמים, ויקחנה.

והנה למחרת, איחר האבן עזרא לבוא! תלמידיו שחששו לו ויצאו לקראתו, ראו אותו מגשש בדרך כשעל עיניו קשורה מטפחת. מיהרו תיכף למקום שהשליכו בו את הדינר, ולא מצאוהו. כבר זכה בו אחר. אזי הבינו התלמידים שמזלו של רבם, רצון הבורא הוא, ואל להם להתערב ולשנותו.

כששאלוהו לאחר מכן על מה ולמה הלך כשלעיניו מטפחת, הסביר להם: "הבוקר קמתי בתחושה רעה מביתי על ביש מזל, אולם התחזקתי בכך שעיוור, למשל, סובל הרבה יותר ממני. אמרתי בלבי כדאי שאנסה לחוש לפחות פעם אחת טעמו של הסומא ונהגתי כמותו. ואכן, כאשר פתחתי את עיני – הייתי מאושר על כך שיש לי זוג-עיניים במתנת חנם מאת הבורא, וכבר לא הציק לי כל כך העוני..."

יה"ר בזכות שנתחזק בשמחה ונראה את הטוב הצפון בכל דבר ונזכה במהרה, לגאולת עולמים מתוך רחמים וחסדים מגולים אמן כ"ר.

קאי על מה שאומר אח"כ "עשיתי ככל אשר ציויתנו", דהיינו על זה שאיני סובר שקיימתי כאשר צריך לקיים וסובר אני שעשיתי כמו שצריך ועל זה גופו הוא מתודה ולכן נקרא "יודי מעשר".

ופירש בזה הרה"ק מסאטמאר זצ"ל בספר דברי יואל, אחרי שהביא את דברי קודשו של הרה"ק בעל הקדושת לוי מברדיטשוב זצ"ל שפירש מה שאומרים אנו בימים הנוראים בראש השנה הנוסח "כי זוכר כל הנשכחות אתה הוא מעולם" שהפירוש הוא שהקב"ה זוכר כל מה שאדם שוכח, זה הוא בין במצות ובין בעבירות והכוונה הוא שאם אדם עושה מצוה ומחזיק את עצמו מזה לצדיק וגם הוא מתגאה מזה, אז השי"ת שוכח מזה ולהיפך אם אדם עושה עבירה חלילה חוכר מזה וידע שצריך לתקן מה שעשה והוא בבחינת "וחטאתי נגדי תמיד" אז השם יתברך כביכול שוכח מזה העבירה שעשה זה, משא"כ אם כשעשה מצוה שוכח מזה תיכף וחושב לעצמו שאין לו במה להתגאות מזה הרי יודע הוא שכמה שיעשה עוד לא יצא ידי חובתו, אז השם יתברך כן זוכר את המצות עכ"ל"ק.

זה בדרך כלל מצוי ההבדל הזה בין יראי השם ובין אנשים פשוטים שיראי השם העושים מצוות הרבה הם שוכחים מזה מכיון שחושבים שלא עשו כמו שצריך משא"כ אם עשה עבירה הוא לא שוכח זאת לא חושב הוא שהעבירה הוא עבירה גדולה שעשה והוא מתחרט עליהם כל הזמן, אבל אנשים פשוטים אם כבר עשה איזה מצוה חושב שמגיע לו כבר כל העולם הבא וכל הגן עדן פתוח הוא לו, אבל את העבירות הוא שוכח וחושב שלא עשה כלום ויש לו על זה כמו שנקרא היום בשם התיישנות, כלומר שמכיון שכבר עבר הרבה זמן כבר נשכח העבירה אבל באמת הוא שאין שכחה לפני כסא כבודו וכמו שאומר הפסוק ולכן זה החילוק בין שניהם.

ונחזור לדברי הרה"ק הדברי יואל זצ"ל שאמר שע"פ דברי בעל הקדושת לוי זצ"ל נוכל לבאר מה שכתוב כאן בפרשה "לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי" דלכאורה קשה איזו וידוי הוא דהרי לא מחשיב את הרעות רק אומר דברים הטובים שעשה ואומר "עשיתי ככל אשר ציויתנו" וידוי הרי צריך לומר ולהתודות שעשה דברים לא טובים, רק הפשט הוא שהיודי הוא על אומר "ולא שכחתי" שעשיתי רק דברים טובים אבל מכיון שלא שכחתי מזה, זה נקרא כמו חטא וע"ז הוא מתוודה כי כשעושים דברים טובים צריכים תיכף לשכוח מזה ולא להחזיק את עצמו צדיק וגדול בזה ע"כ.

והנה הוא אחד מיסודות החסידות של הבעש"ט ותלמידיו הק' ותלמידי תלמידיו עד היום הזה, הענין של מידת הענוה שאף שהם תלמידי חכמים וחסידים ויראי השם, מכל מקום בעיניהם הם כאילו הם לא עשוי כלום זה המידה מביא לידי כל המידות טובות וכמ"ש חז"ל שהענוה גדולה מכולם, ומביא לכל הקדושה ולחסידות ולרוח הקודש, מכיון שהשכינה שורה עליהם, משא"כ בעלי הגאווה שאף שהם לומדים ועושין מצות מכל מקום אם מתגאים בעצמם זה פוגם כל הקדושה ולכן אצל החסידים היה זה מהיסודות החזקים שיש לעבוד על זה, שידע האדם שפלות עצמו ומכל מקום צריך האדם לפעמים להיות בבחינת ויגבה לבו בדרכי השם, שאם לא כן יכול ליפול לעצבות ולמרמה שחורה שזה מקלקל ביותר שאין השכינה שורה עליהם, משום שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה דהיינו שישמח ישראל בעושי לשם שמים, והכלל בזה שידע אדם שכל הגדולה של האדם הכל מאת השם יתברך הוא שאף שידע אדם מעלת עצמו בתורה ובמידות טובות מכל מקום יאמין שזה הכל מאת ה' יתברך ואל יאמר כוחי ועוצם ידי עשה את החיל הזה, ולכן עלינו להתחזק בכל עניינינו ובפרט בהתקרב ימי הדין והימים הקדושים של ימי הסליחות שה' יקבל תפילתינו ותחנונינו ויעלו ויבואו לפני כסא כבודו ויתן לנו ה' שתכלה שנה וקללותיה ונזכה לשנה טובה תחל שנה טובה עלינו על כל ישראל, והעיקר שנזכה כבר לביאת המשיח שעל זה אנו מחכים בעיקר שתתגלה כבוד ה' ומלכותו בכל העולמות, בביאת גואל צדק ברחמים גדולים ובחסידים מגולים אמון כן יהיה רצון..

והוסיף לכתוב החרדים בזה"ל: אבל הבאים לארץ ישראל ואין שמים על לב כי הם בהיכל המלך ומורדים ופושעים ומרבים במשתאות של סעודת מריעות עליהם הכתוב אומר "ותבואו ותטמאו את ארצי וגו' וכתוב "כי תבואו לראות פני מי ביקש מכם רמוס חצרי", ואל יעלה על ליבם שאחרי מותם ישארו בארץ ישראל, אלא במותם יגרשום חוצה ככלבים וכו', וכל הרשעים בארץ ישראל נפשותם נשלכות לחוצה לארץ.

וכתב הרמב"ן דעיקר כל המצות שבתורה הם ליושבים בארץ הק' וארץ ישראל אינה מקיימת עוברי עבירה, ולכן כל אדם יחד בבואו אל ארץ ישראל להיות ירא שמים כפלי כפליים ממה שהיו בחוצה לארץ, וידע כי בבית המלך הוא יושב, וכתב עוד בזה שצריך כל איש ישראל לחבב את ארץ ישראל, ולבוא אליה מאפסי ארץ בתשוקה גדולה כבן אל חיק אמו, ומה טוב ומה נעים לשיר שיר ידירות אשר יסד ר' יהודה הלוי עליה, וכן אנו משוררים על ציון ר' יהודה בר אילעאי כל ערב ראש חודש בשמחה רבה ואנו מתחננים לק-ל לבל יגרשוני מאליה, וגם אלו אשר הם חוצה לה ראוי להם שיהיו נכספים ותאבים אליה, עכ"ל החרדים.

מסופר מהגאון ר' מאיר שפירא מלובלין זצ"ל כשבאו אליו אברכים להיפרד ממנו לפני נסיעתם לארץ ישראל פתח ודרש לפנייהם בפרשה זו על הפסוק "והיה כי תבא" והביא את דברי האור החיים הק' דאין שמחה כביאת הארץ והביא גם את דברי הזוה"ק שבספר במדבר על הפסוק "עבדו את ה' בשמחה" וכתב "עבדו את ה' ביראה", ולכאורה זה סתירה מינה וביה, או שמחה או יראה ופירש הזוה"ק דבעידן דבני ישראל בגוי עממיא, אז העבודה היא ביראה, אבל בעת שהם שורין בארץ ישראל הקדושה, אז יש לעבוד את ה' בשמחה, וגם הביא שכתוב אצל יעקב שבצאתו מארץ ישראל, לא ניסך יין ורק יצק שמן בלבד, ורק בשובו לארץ ניסך גם ביין דיין ישמח לבב אנוש, וגם בצאתו מן הארץ הק' שקעה החמה שלא בעונתה אבל בשובו לארץ זרחה לו השמש עכ"ד.

והנה מה שכתב האור החיים הק' הנ"ל על הפסוק והיה כי תבא שהוא לשון שמחה כי אין ראוי לאדם לשמוח אלא כשיבוא לארץ העליונה דהיינו לעולם הבא וכו' כי שמחת העולם הזה אינה אלא הבל וכו'.

והנה בספר סגולת משה מביא בשם הרה"ק ר' ישראל מרח"ן זצוק"ל שאמר דאע"פ שאור החיים הק' כתב דאין לשמוח לאדם בעולם הזה אלא כשיבוא לארץ העליונה כי שמחת העולם הזה אינה אלא הבל וכו', אני אומר להיפך שעיקר השמחה היא בהטבת הדרכים בעולם הזה וכו'.

ובספר נר ישראל מביא מהרה"ק מרח"ן זצ"ל שמפרש לשון "והיה" שהוא לשון שמחה, לומר שעל ידי מידת השמחה אפשר לזכות לביאת הארץ ולכל טוב ע"כ.

ובאמת הכל איתא במסכת אבות (פ"ד) שיפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה, ופירש (הר"ע הברטנורא) העולם הזה יפה הוא לצורך תשובה ומעשים טובים משא"כ בעולם הבא אין התשובה ומעשים טובים מהנים לאדם, שאין העולם הבא אלא לקבל שכר על מה שקיים בעולם הזה, כי העולם הזה הוא לעשות למעשה תורה ומצוות, אבל העולם הבא הוא לקבל הגמול והקורת רוח (עי"ש עוד בתוי"ט).

והנה נעמוד כאן בדבר שתמהו המפרשים במה שרגיל לקרות הקריאה של הבאת הביכורים בשם "מקרא ביכורים" ומה שאומרים כעת ביאור המעשרות בשם של "יודי מעשר" שכן איתא במשנה ביכורים (פ"ב) שהקריאה של הביכורים נקרא "יודי" ובספר ליקוטי תורה להרה"ק מזידיטשוב זצ"ל כתב שסימן לאדם כאשר מקיים מצות התורה ועבודה בתורה ותפילה לדעת אם הוא עושה אותם כראוי, אז הסימן הוא שהוא יודע בעצמו שעדיין לא עשה הכל כראוי, אבל אם הוא סובר בעצמו שעשה הכל כראוי, זה סימן הוא שלא עשה כראוי, והיודי כאן

פניני חיים

ארמי אובד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט (כו, ה) יש לפרש ארמי - יצר הרע מבקש לאבד ממני את הידיעה שיש לי אב בשמים, וע"י זה וירד מצרימה - להוריד את האדם בתוך מיצר ים הקליפות, ויגר שם במתי מעט, פי' מכל המצות שסגלתי לא יישארו לי כי אם מתי מעט.

חוקי חיים

וענית ואמרת לפני ה' אלוקיך (כו, ה).

"וענית" מלשון הכנעה. כשאדם ניגש לעבודת ה' עליו להכניע את עצמו תחילה ולחשוב על שפלותו של בשר ודם. אחר-כך "ואמרת לפני ה' אלוקיך".

תפארת שלמה

ארמי אובד אבי (כו, ה).

לא נאמר "אבד" בלשון עבר, אלא "אובד" בלשון הווה. כי שנאת ישראל לא פסקה מאז ועד היום. הארמי ממשיך בשנאתו ובאיבתו בכל דור ודור.

דברי חיים

וירעו אותנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה, (כו, ו).

אפ"ל, וירעו הרי היא לשון רעות, תחילה המצרים התרועעו איתנו, ויענונו דהיא לשון עניה, שדיברו וענו לנו ובהם הכניסו לנו קרירות קושיות וספיקות, הרי אז ויתנו עלינו עבודה קשה, במלחמת היצר זאת על דרך הבה ונתחכמה לו (שמות א, י).

מרחן רבינו שליט"א

עשיתי ככל אשר צויתני (כו, יד) שְׁמַחְתִּי וְשִׂמְחַתִּי זו. (רש"י)

לכאורה האיך מרומז דבר זה בהכתוב שלפנינו. ונראה דאמרו חז"ל (ברכות ה.) דבכל מקום המוכר עצב והקונה שמח, אבל במתן תורה היה הקב"ה המוכר שמח וגם שימח את ישראל. זה שאומר, עשיתי ככל אשר צויתני, שעשיתי עכשיו כמו שעשית אתה הקב"ה בעת צויתני את המצוות במתן תורה, והיינו ששמחתי ושימחתי את האחרים בו, כשם שהקב"ה בנתינתו את התורה שמח ושימח את אחרים.

חתם סופר

והיה אם לא תשמע בקול ה' אלוקיך וגו'. (כח, טו)

איתא במגילה (דף ל"א) דלפיכך אנו קוראים את התוכחה בעת הזאת בסוף השנה, כדי שתכלה שנה וקללותיה. ונראה שהענין הוא ע"ד שכתוב "ונשלמה פרים שפתינו" שמתוך שאומרין פרשת הקרבנות בפה נחשב כאלו הקרבנות, וכן נמי מתוך שאנו קוראין בפה פרשת התוכחה נחשב כאלו חלילה נתקיימו הדברים אצלנו בפועל, ואם ח"ו נגזר ענין לא טוב כבר יצאנו חובתינו בהקריאה, ויבוא עלינו רק ברכות טובות.

תפארת שלמה

תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה וטוב לבב וגו' (כח, מז)

אפשר לומר עפ"י הידוע מזהו"ק שע"ש שב"ק כל דינין מתעברין, וכ"ז כשהוא בשמחה וטוב לב, והנה האותיות אחר אותיות אש"ר הם "שבת", חש"א בתוכחה שתדע מדוע באו עליך כל הדברים האלה, תחת "אשר", היינו האותיות שאחרי "אשר" שהוא "שבת", שלא עבדת אז בשמחה וטוב לב.

שארית מנחם

ובגויים ההם לא תרגיע ולא יהיה מנוח לכף רגלך (כח, סה).

כל יעודי התורה ברכות הם. גם זו ברכה. שלא תרגיש עצמך בטוב בקרב הגויים, ולא תהא לך מנוחה בשכנותם, רק בתוך אחיך בני ישראל.

אמרי חיים

מוצאי שבת סליחות

הטעם שאנו מתחילים במוצ"ש אמירת הסליחות, שבשבת מתעלים אנו לדרגות והשגות גבוהות יותר ועם קניינים אלו ניגשים אנו לבקשת הסליחות, כפי שאדם פגע בדרכו באדם ומבקש ממנו סליחה אבל כמה שהוא רואה שהאדם שפגע בו הוא חשוב יותר הוא חוזר ומבקש ממנו סליחה גדולה יותר, ע"כ במוצ"ש אנו עוד תחת השפעת השבת וקנייניה יש לנו השגה גדולה יותר לפני מי אנו מבקשים את הסליחות, ע"כ בוא ונצל את השבת ונערכה כדבעי...

מרחן רבינו שליט"א

עובדות חיים

וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך (כח, י) תניא, רבי אליעזר אומר אלו תפילין שבראש (ברכות ו, א) מסופר שבאחד הימים, בשנת תקנ"ט, נלקח רבי שניאור זלמן מלאדי בעל התניא, למאסר הרוסי, לאחר הלשנה נתעבת. כאשר נכנס המפקד לחדרו לקחתו למאסר, מצאו מעוטר בתפילין, ולמראהו נאחז רעדה ופחד, באותה שעה עמד שם חסיד אחד ולמראה יראת המפקד, שאל את הרבי לפשר הדבר, ונענה: "הרי חז"ל דרשו את הפסוק וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" ואמרו אלו תפילין שבראש. "תמה החסיד ושאל: "והרי גם אני מניח תפילין, ולמה אין יראים ממני?" ענה הרבי: "הרי כתוב, אלו שבתפילין שבראש, ולא על-הראש..."

סיפור זה, סיפר הרה"ק המהרי"ד מבעלזא לבנו הרה"ק רבי מרדכי מבילגורייא, ביום שנכנס למצות, וביקש ממנו: "השתדל נא להיות מקושר אל ה' יתברך בכל רמ"ח ושס"ה." **יפתח ה' לך את אוצרו הטוב וגו'** (כ"ח-י"ב).

נכנס חסיד אצל הרה"ק רבי שלמה מרדומסק זי"ע, והתאונן על מצבו הקשה במסחרו. אין לי מזומנים להתחיל בעסק כלשהו, אמר במר ליבו. עשה מה שכולם עושים, השיב הרבי, לך ללוות ועסוק במסחר. אבל רוב הסוחרים מכירים את מצבי הכושל ואינם מוכנים להלוות לי, טען האיש. אם כך - הוסיף הרבי - הלא הדבר מפורש בהגדה: "ושאינו יודע לשאול", כאשר אין היכן לשאול, "את פתח לו". הקב"ה עצמו, כביכול, יפתח לך את אוצרו ויעזור לך. ואני מברכיך: "יפתח לך השם את אוצרו הטוב את השמים ויברך את כל מעשיך".

יכנה ה' בשגעון (כח, כח).

בעיר פלונית נשתגע איש אחד, וכל שגעונו היה לדבר אחד: נתקע במחשבתו ששר הצבא של העיר הוא אליהו הנביא, ושר העיר הוא מלך המשיח. מיום ליום תפסו רעיון זה יותר ויותר, והיה הולך ומדבר כל היום בזה. ראו בני ביתו שעסק ביש הוא, והחליטו לנסוע עמו להרה"ק ר' בונם מפשיסחא זי"ע. בבואם עמו אל הרבי סיפר האיש מיד לרבי, שבעירו ישנם אליהו הנביא ומלך המשיח. שאלו הרבי: מי הם? והשיב: הלא הם שר הצבא ושר העיר. שאלו הרבי: ומי אני? השיב האיש: כבודו הוא הרבי. ואם כן שאלו הרבי היתכן שאני, שרבי אני, איני יודע שבעירך נמצאים אליהו הנביא ומלך המשיח? אמר האיש: גם כבודו יודע היטב מזה, אלא שאינו רוצה לגלות הדבר הזה לשום איש. ובכן השיבו הרבי גם אתה יכול לדעת כן, ובכל זאת לא לגלות זאת לשום איש כמו שאני יודע ואיני מגלה. אתה מוזרה אפוא לבלי לגלות הדבר. ומאז לא דיבור עוד שום דיבור על כך עד שהבריא.

ליראה את ה' הנכבד והנורא (כ"ח-נ"ח).

עבודתו של הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע היתה באש יוקדת. הוא היה עומד להתפלל בלבת אש סוערת ופניו לוחטים וכל איבריו חלים וזעים, והיה מטיח את ראשו בקיר בעצמה כה רבה, עד שהיה נשמע כהלמות פטישים. כשהיה מבטא את התיבה "והנורא" בשמונה עשרה, היה רועד בכל גופו בפחד נורא. סיפר הרה"ק בעל הקדושת ציון מבאבוב זי"ע, כי פעם בא אל רבינו יהודי כפרי כדי להזכיר לפניו פרתו החולה. כשהגיע היהודי, עמד אז רבינו בחזרת הש"ץ, וכשאמר את תיבת "והנורא" עברה רעדה והתעוררות בין כל הנוכחים, וביניהם אותו כפרי שהתרגש עד לעמקי נשמתו, ושכח לגמרי מפרתו החולה ומכל הסובב אותו, ונשאר בשינאווא שבועיים תמימים, עד שהפך לאחד מבני החבורה.

הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מרבי א"ש ומח"ס גם אני אודך

הקלטת ניגוני קודש בפלאפון

שאלה: אם מותר להקליט בפלאפון ניגוני קודש שישמע בעת הצלצול. תשובה מהגאון יקותיאל ליברמן בספרי גם אני אודך: אם אינו ניגון בלבד ונשמע גם פסוקים יש לצדד בזה לאיסור, עפ"י הנפסק בשו"ע (או"ח סי' תקס, ג) שלא לנגן בכלי שיר לשמוח בהם, וכתב הט"ז (סק"ה): ובהרבה סעודות נוהגים לשורר קדיש דהיינו יתגדל, וזהו ודאי חטא גדול, דלא היתיר אלא זכרון חסדי ה', וכ"ש שיש עון גדול במה שלוקחים על הסעודה אדם ליצן א' ועושה שחוק בפסוקים או בתיבות קדושים, אשרי אנוש לא יעשה זאת וע"ז אמרו (סנהדרין קא) בניך עשאוני ככנור וכו', עכ"ל. ובמג"א (סק"י) עורר ג' כ"כ בענין הניגונים, וז"ל: כתוב בליקוטי מהרי"ל שלא כדון הוא שמשוררין במשחה אודך כי עניתי וכה"ג כמה פיוטים לשמחת הריעות, כי אז התורה חוגרת שק ואומרת עשאוני בניך כמין זמר, אך בב"ה לרגלים מצוה לזמר וכו' עכ"ל, ונ"ל דלא שרי אלא אותם השירים שנתקנו על הסעודה כגון בשבת, אבל פיוטים אחרים אסור, עכ"ל המג"א.

**הגה"ק רבי ישראל מאיר הכהן ב"ר ארי' זאב צוק"ל
בעל החפץ חיים
(י"א בשבט ה'תקצ"ט - כ"ד באלול ה'תרצ"ג)**

לא לפגוע בשום יהודי

באחד הימים בהם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א היה מסבב בעצמו למכור את ספריו הק'. הזמין ה"חפץ חיים" מקום בעגלתו של בעל עגלה יהודי, בתנאי שבאותה נסיעה לא ייקח עמו אשה. העגלון הסכים לתנאי זה בקלות, ובמבט של ביטול מדד את היהודי הנמוך הבלתי נודע. ברגע שהלה פנה ממנו, שם לאל את הבטחתו וצחק על הבקשה המוזרה. משראה ה"חפץ חיים" לאחר מכן אשה יושבת בעגלה, פנה מיד לחזור על עקביו, אז התפרץ כלפיו העגלון במבול של זלזולים, כינה אותו קבצן וצבוע, בטלן וכדומה, ה"חפץ חיים" פנה אליו בשלווה ואמר בשקט, אין לך מה להתרעם עלי שכן כך התניתי עמך מלתחילה.

התרתח העגלון עוד יותר, שוב לא ענה לו ה"חפץ חיים" דבר אלא פנה והלך לו ונסע לאחר מכן בעגלתו של אחר. העגלון נהנה על שכה היטיב לגמול לבטלן או למשולח, ולאחר מכן התפאר בניצחונו לפני אחרים.

בשבת בבית הכנסת הכיר העגלון את ה"יהודון" וראה כיצד חלקו לו כבוד רב, כיבדוהו בדרשה ובריאית הכבוד, הקשיבו לכל הגה שיצא מפיו. בעל העגלה נתחלחל, חבריו העגלונים פילחו את תרדמתו ואמרו: חייך ופרנסתך נתונים בסכנה, גם בסוסך אינך בטוח, וכי קל הוא בעיניך, עלבוננו של ה"חפץ חיים"?

בא לו העגלון בלב שבור להתחנן לפני ה"חפץ חיים" ש"ימחול לו על הזלזולים, שכן לא ידע מי הוא. ואם לא ידעת מה בכך? שאל ה"חפץ חיים", וכי יהודי פשוט מותר להעליב? אבל רבי מתחרט אני, רחם נא על אשתי וילדיי מחול לי. אם תבטיחני שמהיום והלאה תיזהר לבלי להעליב או לחרף שום איש אמחול לך. העגלון הבטיח, וה"חפץ חיים" הושיט לו את ידו תוך הסברת פנים, ואמר בפה מלא: אני מוחל לך, אני מוחל לך, אני מוחל לך.

ליותר לחברו שחטא נגדו

בעיר ראדין היה פעם ראש ישיבה תלמיד חכם גדול, וסיפר שהרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א דיבר פעם שיחת התעוררות עצומה לפני ראש השנה, ובין דבריו אמר: האדם בא לפני הקב"ה בערב ר"ה ומשיח לפניו לבו ואומר: אני בא אליך בערב ראש השנה, ומבקש ממך שתסלח לי על כל עוונותי ופשעי, והקב"ה יכול לענות: מדוע אמחל לך? והרי כל השנה אתה דבוק בתאוות רעות ומתנהג נגד רצוני, למה שאמחל לך?! אבל יש דבר אחד שבו אפשר לפייס את הקב"ה ולרצותו שימחל, אם אני מוותר לחברי שחטא כנגדי, מעביר על מידותי, דן אותי לכף זכות ומוחל לו על כל הרעה שעשה לי ומרחיק את השנאה מלבי, ואני מכניס בי אהבת ישראל, כי אז הדברים ק"ו, אם אני בשר ודם קרוץ מחומר, אני מוותר ומוחל לחברי, אזי הקב"ה בוודאי צריך למחול לי, אם אני העברתי על מידותי ודנתי לכף זכות והייתי רחמן באותה שעה, בוודאי אבי שבשמים, הרחמן האמיתי, ירחם עלי וימחול לי על כל מה שחטאתי ופשעתי נגדו.

ומזה נלמד עד כמה יש להזהר מלשיר ניגונים של פסוקים או קדיש וכיוצא בזה, ועיין שו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ב סימן קמב) דאפשר שהאיסור לזמר פסוקים הוא גם על ברכות דג"כ הם דברי תורה, כמפורש בגמרא (שבת קטו) דברכות הם ד"ת שבעל פה, ואף על ד"ת שבע"פ נמי מסתבר שהוא כמו פסוקי תורה שבכתב לענין איסור זה דעשאוני ככנור דמאי שנא. ולכן נבחר שם במה שמקילין העולם בזה בעשיית קלטות וכדומה. ואולי מפרשים בגמרא, דדוקא פסוק של שיר השירים אין לזמר שלא יבואו לזלזל בשיר השירים לומר שאינו קודש אלא הם דברי שיר בעלמא, עיי"ש באריכות.

וא"כ ברור דלא אריך למיעבד הכי להקליט ד"ת לקול צלצול. – ויש להוסיף עוד ששש בזה, דלפעמים הטלפון מצלצל במקומות המטונפים, ומשמיע שם את הניגון עם תיבות הפסוקים, וזהו ממש איסור.

אבל באופן שלא משמיע פסוקים וכדומה אינני רואה מקום בהלכה לאסור. – דאף שכידוע דעת מו"ר בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סימן נג, ב – וח"ו סימן טו) להחמיר בכל משמיע קול, ודייק כן מלשון הרמב"ם (פ"ה מה"ל תענית ה"ד) שכתב "וכן גזרו שלא לנגן בכלי שיר, וכל מיני זמר וכל משמיעי קול של שיר אסור לשמוח בהן, ואסור לשומען מפני החורבן, ואפילו שירה בפה על היין אסורה, שנאמר בשיר לא ישתו יין וכו'". ויש לעמוד על מה שכתב וכל משמיעי קול אסור, דא"כ מה זה שמוסיף עוד ואסור לשומען מפני החורבן. ויראה מזה דיש איסור על הכלי ואיסור על השמיעה, ויהיה נפק"מ בענין הרדיו, דגם מי שטועה ומתיר לעצמו להחזיקו בביתו עבור עניני מסחר וחדשות, מכל מקום חלק השירה בודאי אסור לשמוע. – ומה שכתב בשערים מצוינים בהלכה (סימן קנו) דהרדיו ששומעין חדשות ודברי מסחר, ובין דבר לדבר משמיע גם שירים ואי אפשר לצמצם י"ל דאזלין בתר רוב תשמישו, והעיקר הרוב הנעשה למסחר. דברים תמוהים הם דאין הכלי קובע, אלא השמיעה קובעת דאסור לשמוע, ומה לי אם הכלי אין רובו לכך, עיי"ש באריכות.

מ"מ יתכן לחלק בין רדיו שמלבד הפרסומים והחדשות משמיעים בכוונה גם שירים, וזהו חלק משירות התקשורת שלהם, ובכחאי גוונא יתכן להכלילו בגדר כלי שיר. אבל טלפון שכל הזמר הוא רק רגע כמימריה צלצול קט, לא מסתבר להחמיר וליתן עליו שם כלי שיר. וע"ע פסק"ת (ח"ה תצג, ד – וח"ו תקס, יא) שנחלקו פוסקי זמנינו בענין שמיעת נגינה מטייפ, ולהמתירם בזה כל שכן בדין שנראה דקיל טפי.

ואף כי לענין שמיעת נגינה מטייפ, סברת המתירים ומקילים בזה, הוא בין השאר משום להרגיע את ה"עצבים" והנפש, וסברא זו אין בפלאפון. מ"מ נראה כנ"ל, דאין זה בכלל האיסור דכלי שיר, משום דלא חשיב כלי שיר, וגם לא נשמע בו כל הניגון בדרך כלל, וא"כ קיל טפי..

לעילוי נשמת
הרה"ח קלמן לייב לוסיג ז"ל
בהר"ר שמואל יוחנן ז"ל
נלב"ע כ"ד אלול תשנ"ו
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
אדונינו מורינו ורבינו
הגה"ק יצחק צבי משה זצ"ל
ברא כרעא דאבואה
אדמו"ר אביגדור מוזס זצ"ל

לעילוי נשמת
מרת מנוחה ע"ה
בת הרב יעקב צבי ז"ל
נלב"ע כג אלול
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הרה"ח פנחס משה ז"ל
בהר"ר שלמה דוב ז"ל אירינג
נלב"ע כ"א אלול תשס"ט
ת. נ. צ. ב. ה.

מקראלי
נלב"ע ד' טבת תשעט
זכותו יגן עלינו ועכ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
הרה"ק אורי זי"ע
בהרה"ק פנחס זי"ע
השרף מסטרעליסק
נלב"ע כ"ג אלול תשפ"ז